

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2010

EOLAÍOCHT - ARDLEIBHÉAL

DÉARDAOIN, 17 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 go 11.30

TREORACHA

1. Scríobh do **scrúduimhir** sa bhosca atá ann dó ar an leathanach seo.
2. Freagair **gach** ceist.
3. Freagair na ceisteanna sna spásanna atá ann dóibh sa leabhrán seo. Má tá spás breise uait, tá leathanach bán curtha ar fáil ar chúl an leabhráin seo.

Uimhir an Ionaid

Scrúduimhir

Don scrúdaitheoir amháin	
Roinn / Ceist	Marc
Bitheolaíocht	
C.1 (52)	
C.2 (39)	
C.3 (39)	
Ceimic	
C.4 (52)	
C.5 (39)	
C.6 (39)	
Fisic	
C.7 (52)	
C.8 (39)	
C.9 (39)	
Iomlán (Páipéar) (390)	
Bónas don Ghaeilge	
Móriomlán (Páipéar)(390)	
Obair Chúrsa A (60)	
Obair Chúrsa B (150)	
Móriomlán (600)	

Bitheolaíocht

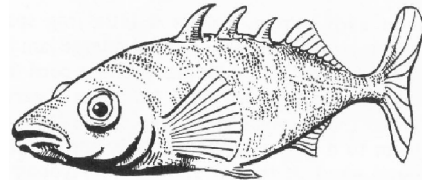
Ceist 1

(52)

Don
scrúdaitheoir
amháin

(1) | (2)

- (a) Sa léaráid taispeántar garmachán, iasc beag, a mhaireann in ár ngnáthóga fíoruisce. Tabhair **dhá oiriúnú** atá ag éisc a chabhraíonn leo maireachtáil in uisce.

1 _____

2 _____

- (b) Ainmnigh **dhá fhuíolltáirge** a eisfhearann na duáin.

1 _____

2 _____

- (c) Ainmnigh **dhá orgán** a gcosnaíonn cloigeann an duine iad.

1 _____

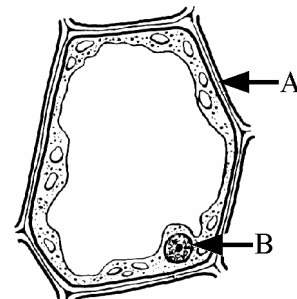
2 _____

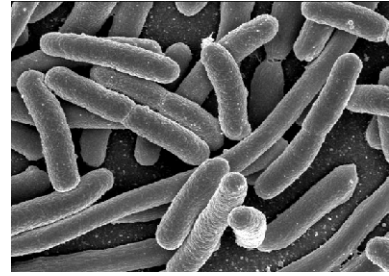
- (d) Sa léaráid taispeántar cill phlanda. Ainmnigh **na codanna** lipéadaithe **A** agus **B**.

A _____

B _____

- (e) Agus leictreonmhicreascóp scanacháin á úsáid, rinneadh an íomhá a thaispeántar. Taispeántar na baictéir Escherichia Coli ann.

Tabhair ***iarmhairt thairbheach amháin*** agus ***iarmhairt dhiobhálach amháin*** a bhíonn ag baictéir.

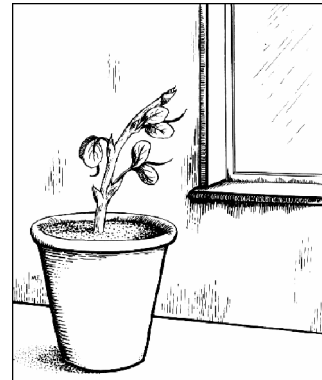
Tairbheach _____

Diobhálach _____

- (f) Ainmnigh an ***dá phríomhshubstaint*** a gcomhdhéantar cromasóim astu.

1 _____ 2 _____

- (g) Lúbann planda i dtreo an tsolais ó fhuinneog i seomra atá dorcha ar gach bealach eile.

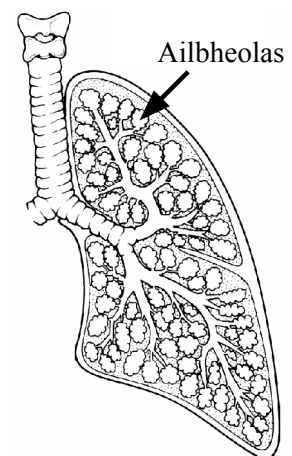
- (i) Cad a thugtar ar an bhfreagairt ***fáis*** de ***phlanda go solas***?

Cad é? _____

- (ii) Cén ***buntáiste*** a fhaigheann an planda ón bhfreagairt seo?

Cad é? _____

- (h) Sa léaráid taispeántar an struchtúr inmheánach atá ag scamhóg an duine. Tá thart ar 350 milliún ailbheolas ag gach scamhóg.

Déan cur síos go soiléir ar ***mhalartú na ngás*** a tharlaíonn idir an ***t-aer sna hailbheolais*** agus i ***sruth na fola***.

Déan cur síos _____

_____

_____

_____

_____

(7 × 6 + 1 × 10)

Ceist 2

(39)

(1) (2)

(a) Simplíodh an léaráid de chóras díleá an duine ar son na scoiléireachta.

(i) Cad is *díleá* ann? (3)

Cad é? _____

(ii) Cén fáth a bhfuil *díleá riachtanach*? (3)

Cén fáth? _____

(iii) Ainmnigh na *horgáin* lipéadaithe **A** agus **B**. (6)

Orgán **A** _____

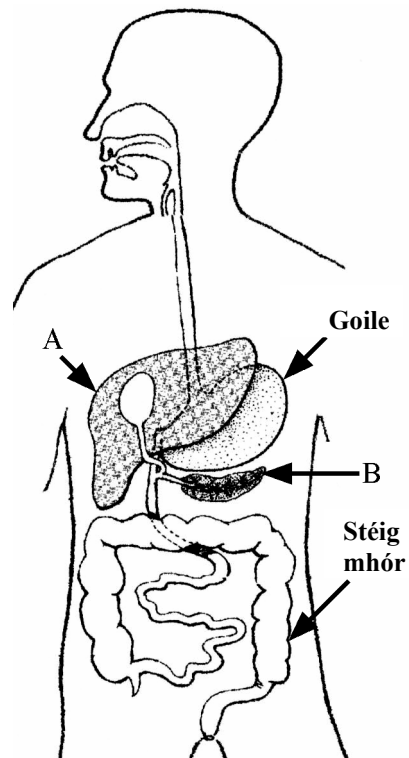
Orgán **B** _____

(iv) Tabhair *feidhm amháin* atá ag an ngoile. (3)

Tabhair _____
_____

(v) Tabhair *feidhm amháin* atá ag an stéig mhór. (3)

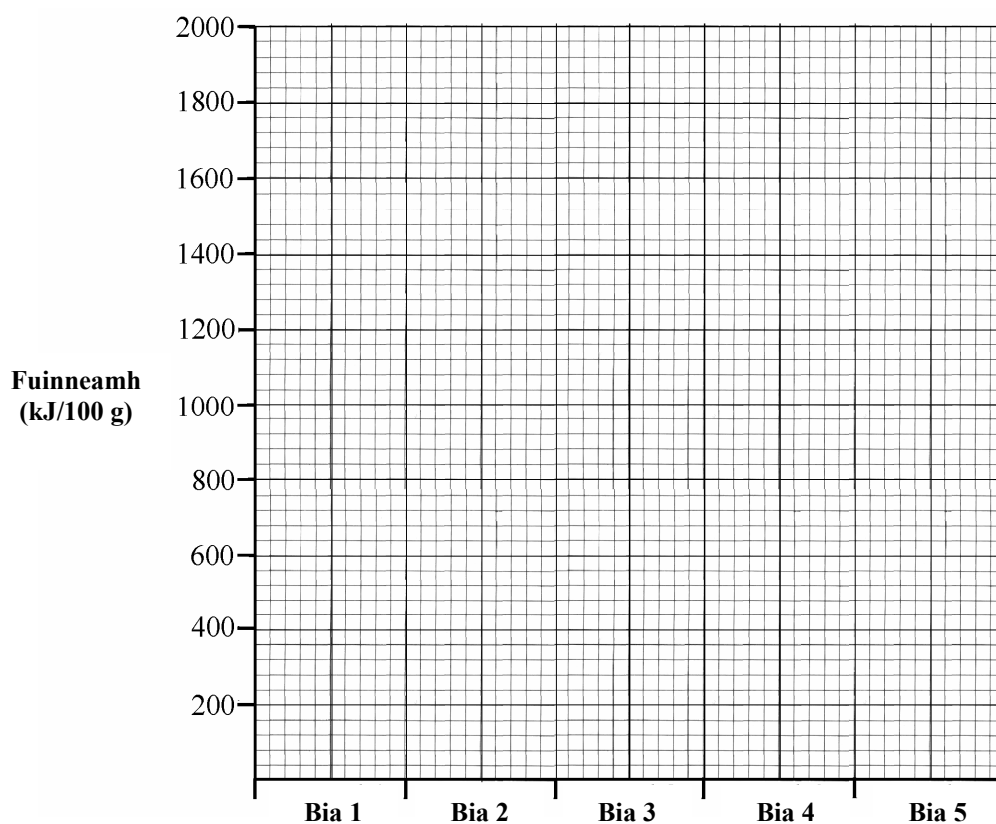
Tabhair _____
_____

(b) Próitéiní, carbaihiodráit agus saill – is féidir iad go léir a úsáid chun fuinneamh a sholáthar in ár gcoirp. Sa tábla tugtar méid na gcomhábhar bia seo, i ngram as 100 gram, do chúig bhia choitianta. Tugtar freisin an cion fuinnimh as 100 g do gach bia. Slánaíodh na luachanna fuinnimh go dtí an 100 kJ is gaire.

Comhábhar bia	Próitéin	Carbaihiodráit	Saill	Fuinneamh kJ/100 g
Bia 1- Pónairí bÁCáilte	4.0	17.5	0.4	400
Bia 2- Sicín cócaráilte	26.2	neamhní	1.6	500
Bia 3- Uibheacha	12.5	neamhní	11.2	600
Bia 4- Arán (caiscín)	9.0	45.0	2.2	1000
Bia 5- Cáis chéadair	25.4	0.1	34.9	1700

- (i) Tarraing *barrachairt* sa ghreille thíos, chun *an cion fuinnimh* de 100 g de bhianna 1 - 5 a thugtar sa tabla thuas, *a chur i gcomparáid*. (9)

- (ii) Cé acu *comhábhar bia* atá freagrach go príomha as an gcion fuinnimh ard atá ag cáis? Cén *fhianaise* a thugann an tábla duit chun tacú le do fhreagra? (6)

Cé acu? _____

Cén fhianaise? _____

- (iii) Déan cur síos ar conas *bia a thástáil* do láithreach *saille*. (6)

_____

_____

_____

_____

_____

(1) | (2)

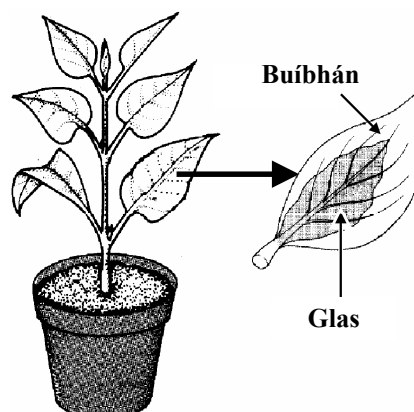
Ceist 3

(39)

Don scrúdaitheoir amháin

(1) (2)

- (a) Sa léaráid, taispeántar planda le duilleoga breachnaithe air, i.e. tá réigiúin de dhathanna difriúla ar na duilleoga. Tá lár glas agus imill bhánbhuí ag duilleoga an phlanda seo. Úsáideadh an planda seo i dturgnamh chun táirgeadh stáirse trí fhótáisintéis a fhiosrú.

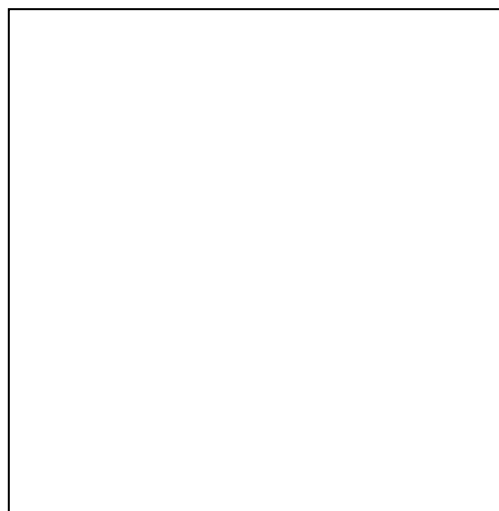
- (i) Cén fáth ar fágadh an planda sa dorchadas ar feadh lae ag tús an turgnaimh? (3)

Cén fáth? _____

- (ii) Ansin nochtadh an planda faoi sholas geal ar feadh roinnt uaireanta an chloig. Ina dhiaidh sin baineadh duilleog agus fiuchadh in uisce í ar feadh cúpla nóiméad. Cén fáth ar fiuchadh an duilleog in uisce? (3)

Cén fáth? _____

- (iii) Tarraing léaráid lipéadaithe sa bhosca, agus taispeáin an gaireas agus an leacht ainmnithe a úsáideadh chun an lí ghlas a bhaint as an duilleog. (6)

- (iv) Ar deireadh clúdaíodh an duilleog le tuaslagán a d'iompaigh an réigiún, a bhí glas roimhe seo, go dúghorm agus níor iompaigh imill na duilleoige go dúghorm. Ainmnigh an tuaslagán a úsáideadh. (3)

Ainm _____

- (v) Cén fáth nár iompaigh imill na duilleoige go dúghorm? Mol **cúis** leis seo. (3)

Mol _____

(b) Tugtar an cairpéal ar an gcuid bhaineann den bhláth agus an staimín ar an gcuid fhireann. Is trasghearradh trí bhláth í an léaráid.

Don scrúdaitheoir amháin

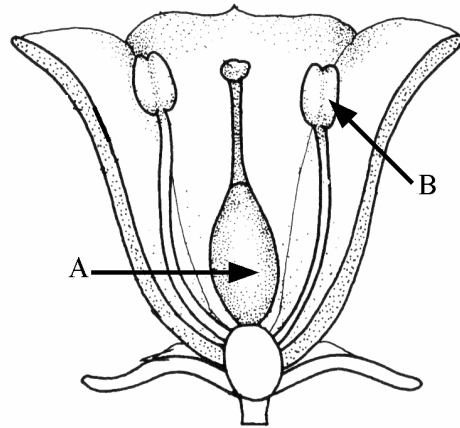
(1) (2)

(i) Ainmnigh **cuid A** den chairpéal agus tabhair an **ról** atá aici in atáirgeadh gnéasach plandaí. (6)

Ainm _____

Ról _____

_____

(ii) Ainmnigh **cuid B** den staimín agus tabhair an **ról** atá aige in atáirgeadh gnéasach plandaí. (6)

Ainm _____

Ról _____

_____

(iii) Tabhair **slí** inar féidir an phailín as bláth de chuid planda amháin a aistriú go bláth de chuid planda eile. (3)

Tabhair _____

(iv) Ainmnigh an **chill** a chruthaítear nuair a chomhcheanglaítear gaiméit fhireann (speirm) le gaiméit bhaineann (ubh). (3)

Ainm _____

(v) Cad **a fhásann agus a fhorbraíonn** as an gcill a chruthaítear le comhtháthú na speirme agus na huibhe de phlanda bláthanna? (3)

Cad é? _____

Ceimic

Ceist 4

(52)

Don
scrúdaitheoir
amháin

(1) (2)

- (a) Tabhair **dhá airí dhifriúla** atá ag an dúil maignéisiam i gcomparáid leis an gcomhdhúil ocsaíd mhaignéisiam.

1 _____

2 _____

- (b) Cén **iarmhairt** a bhíonn ag báisteach aigéadach ar aolchloch? Mínígh an **iarmhairt** seo.

Cad é? _____

Mínígh _____

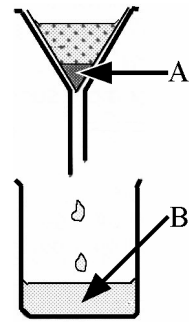
- (c) Corraíodh meascán de ghaineamh agus de shalann suas le huisce agus ansin scagadh é mar a thaispeántar sa léaráid.

- (i) Coimeádadh substaint **A** sa pháipéar scagtha. Ainmnigh **A**.

A _____

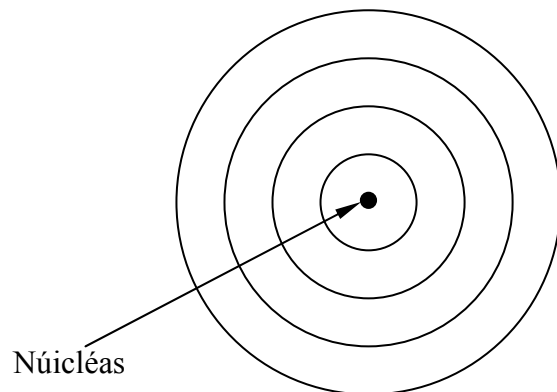
- (ii) Ghluais substaint **B** tríd an bpáipéar scagtha. Ainmnigh **comhábhar amháin** de chuid **B**.

B _____

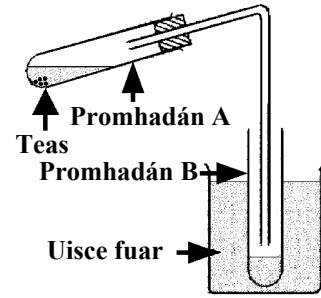
- (d) Tá uimhir adamhach 19 agus maisuimhir 39 ag adamh potaisiam.

Comhlánaigh an léaráid agus bain úsáid as poncanna nó crosa chun leagan amach na leictreon san adamh potaisiam a thaispeáint go soiléir.

- (e) Rinneadh uisce crua i bpromhadán A a théamh agus ghalaigh roinnt uisce uaidh agus chomhdhlúthaigh sé i bpromhadán B. An bhfuil an t-uisce i bpromhadán B **crua nó bog**?
Tabhair **cúis** le do fhreagra.

An bhfuil? _____

Cúis _____

- (f) Ainmnigh **dhá phróiseas** a úsáidtear i gcóireáil uisce chun go mbeadh sé sábháilte le úsáid in ár dtithe.

Próiseas 1 _____

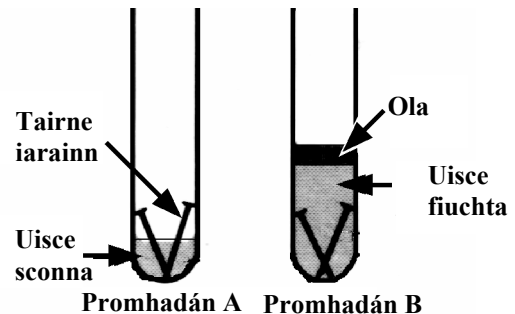
Próiseas 2 _____

- (g) Seolann miotail dhá chineál fuinnimh gan bhac. Ainmnigh an **dá chineál fuinnimh**.

Fuinneamh 1 _____

Fuinneamh 2 _____

- (h) Rinne mac léinn turgnamh ar mheirgiú iarainn agus an gaireas, a thaispéantar sa léaráid, á úsáid aige. Mheirgigh na tairní iarainn i gceann amháin de na promhadáin tar éis cúpla lá, agus níor mheirgigh na tairní sa phromhadán eile sa tréimhse seo.

- (i) **Cé acu promhadán ar mheirgigh** na tairní ann?

Cé acu? _____

- (ii) Cén fáth ar úsáideadh **uisce fiuchta** i bpromhadán B?

Cén fáth? _____

- (iii) Cén **fheidhm** atá leis an ola i bpromhadán B?

Cad é? _____

- (iv) Cad é **an cinneadh** is féidir a theacht air de thoradh an turgnaimh seo?

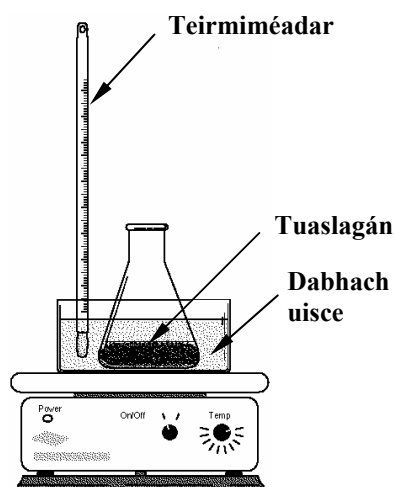
Cad é? _____

(7 × 6 + 1 × 10)

Ceist 5

(39)

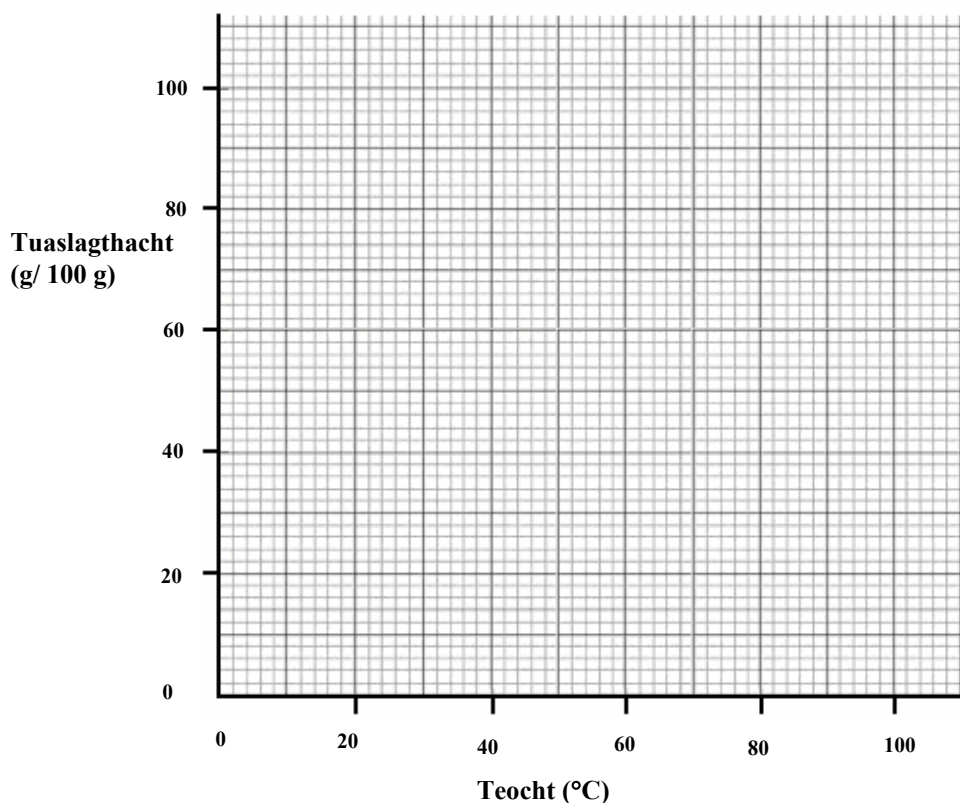
- (a) Bhain mac léinn úsáid as an ngaireas a thaispeántar sa léaráid chun fiosrú cainníochta a dhéanamh ar iarmhairt na teochta ar an tuaslagthacht de chriostail sulfáit chopair in uisce. Tugadh 100 g uisce sa fhleascán cónúil go dtí an teocht a bhí ag teastáil agus úsáideadh an dabhach uisce chuige sin. Cuireadh criostail sulfáit chopair leis an uisce go dtí nach dtuaslagfadh a thuilleadh díobh ann. Rinneadh nóta de mhais na gcriostal sulfáit chopair a tuaslagadh.

Taifeadh na sonraí agus tugtar sa tábla iad.

Teocht (°C)	0	20	40	60	80	100
Mais na gcriostal sulfáit chopair tuaslagtha (g/ 100 g)	14	21	29	40	55	75

- (i) Tarraing **graf** den mhais de chriostail sulfáit chopair thuaslagtha (tuaslagthacht) in aghaidh teochta sa ghreille thíos. Tá **cuar mín** tríd na pointí breactha ag teastáil. (9)

Don scrúdaitheoir amháin

(1) | (2)

(ii) Bain úsáid as do ghraf chun an **tuaslagthacht** de chriostail sulfáit chopair ag 10 °C **a mheas**. (3)

(1) | (2)

(iii) Agus léaráid oiriúnach lipéadaithe á húsáid agat sa bhosca a thugtar, déan cur síos ar conas **criostail** de shulfáit chopair **a fhás agus a bhailiú** ón tuaslagán a táirgeadh ag 100 °C. (12)

_____	
_____	
_____	
_____	
_____	
_____	
_____	
_____	

(b) (i) Céard é an **scála pH**? Conas is féidir **pH a thomhas**? (9)

Céard é? _____

Conas? _____

(ii) Féach ar an tábla agus ainmnigh **aigéad láidir** agus **alcaile lag** uaidh. (6)

Substaint	Uisce íon	Amóinia tí	Fual	Sú gastrach (sú goile)	Fuil
pH	7	12	6	1.4	7.4

Aigéad láidir _____

Alcaile lag _____

Ceist 6

(39)

Don scrúdaitheoir amháin

(a) Sa léaráid taispeántar gaireas a úsáidtear chun uisce a dhianscaoileadh nuair a sheoltar sruth leictreach tríd. Is féidir na toirteanna de gháis a scaoiltear trí mheán an phróisis seo a thomhas mar a thaispeántar.

(i) Ainmnigh an *próiseas* a dhianscaoileann substaint nuair a sheoltar sruth leictreach tríd. (3)

Ainm _____

(ii) Cén fáth a *gcuirtear* méid beag d' *aigéad sulfarach* leis an uisce?(3)

Cén fáth? _____

_____

(iii) Ainmnigh *gás A* agus tabhair *tástáil* chun do fhreagra a dhearbú. (6)

Ainmnigh _____

Tástáil do ghás **A** _____

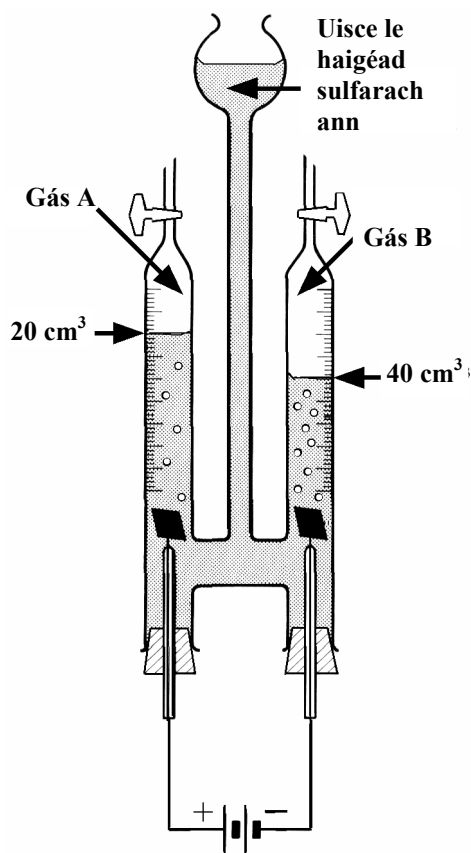
(iv) Ainmnigh *gás B* agus tabhair *tástáil* chun do fhreagra a dhearbú. (6)

Ainmnigh _____

Tástáil do ghás **B** _____

(v) Is comhdhúil í uisce a chruthaítear leis an gcuingir cheimiceach de dhúile **A** agus **B**. Cén *chomhréir* a *gcuingrionn A* agus **B** le chéile chun uisce a chruthú? (3)

Cén chomhréir? _____

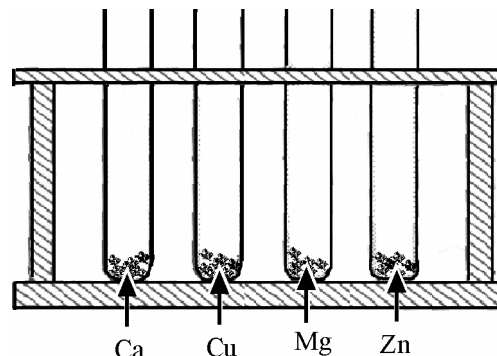

(1) | (2)

(b) Rinneadh fiosrú chun a tháil amach conas a imoibríonn miotail dhifriúla le huisce agus le haigéad caol. Sa léaráid taispeántar na miotail a úsáideadh san fhiosrú seo. Nuair a imoibríonn miotal le huisce nó le haigéad caol táirgeann sé gás. Sa turgnamh seo cuireadh an t-uisce leis an miotal ag teocht seomra.

(i) Ainmnigh an **gás** a tháirgtear leis an imoibriú de mhíotal, a úsáideadh sa turgnamh seo, le huisce nó le haigéad caol. (3)

Ainmnigh _____

(ii) Ainmnigh **aigéad caol atá oiriúnach** lena úsáid sa turgnamh seo. (3)

Ainmnigh _____

(iii) Ainmnigh **miotal**, a úsáidtear sa turgnamh seo, a **imoibríonn le huisce** ag teocht seomra. (3)

Ainmnigh _____

(iv) Ainmnigh **miotal**, a úsáidtear sa turgnamh seo, **nach n-imoibríonn** leis an **aigéad caol** a d'ainmnigh tú thuas. (3)

Ainmnigh _____

(v) Liostaigh na **miotail**, a úsáidtear sa turgnamh seo, in **ord laghdaitheach imoibríochta leis an aigéad caol** atá ainmnithe thuas (an ceann is imoibríche i dtosach). (3)

Liostaigh _____

(vi) Tabhair **réamhchúram sábháilteachta amháin** a ghlacfa agus an turgnamh seo á dhéanamh agat. (3)

Tabhair _____

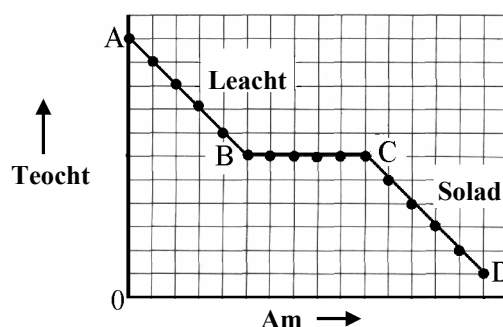
_____

Fisic

Ceist 7

(52)

- (a) Rinneadh substaint, atá ina solad ag teocht seomra, a théamh os cionn a leáphointe agus ansin ligeadh dó fuarú ag ráta socair. Tógadh an teocht ag eatraimh rialta. Tá na sonraí sa ghraf. Cén fáth *nach bhfuil titim ar bith sa teocht* idir **B** agus **C**?

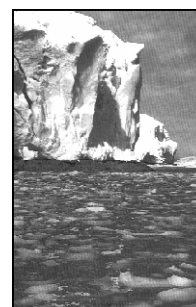
Cén fáth? _____

- (b) Cén fáth a bhfanann cnoic oighir *ar uachtar* uisce?

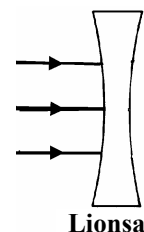
Cén fáth _____

_____

_____

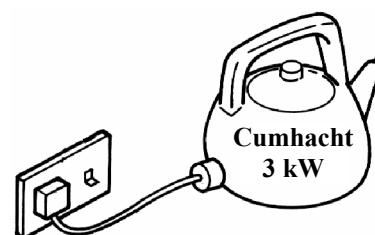

- (c) Sa léaráid taispeántar trí léas chúnga solais (gathanna) ag bualadh lionsa. Tarraing *ga amháin* a théann tríd an lionsa *gan athraonadh* agus *ga amháin a n-athraonann* an lionsa sa léaráid é.

- (d) Ainmnigh an t-aonad *d'fhuinneamh leictreach* a mbaineann comhlachtaí soláthar leictreachais úsáid as agus billé á gcur chuig a dtomhaltóirí acu.

Ainmnigh _____

Ríomh an *costas* a bhaineann le húsáid a bhaint as an gciteal leictreach, a thaispeántar sa léaráid, ar feadh deich n-uaire an chloig, má chosnaíonn aonad leictreachais 15 cent.

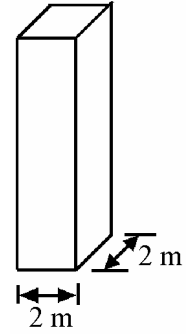
Ríomh _____

_____

Don scrúdaitheoir amháin

(1) (2)

- (e) Sa léaráid taispeántar umar lán d'uisce. Is í mais an uisce san umar ná 48 000 kg. Ríomh an **brú neasach** a oibríonn sé ar bhun an umair. Tabhair **aonaid** an bhrú le do fhreagra.

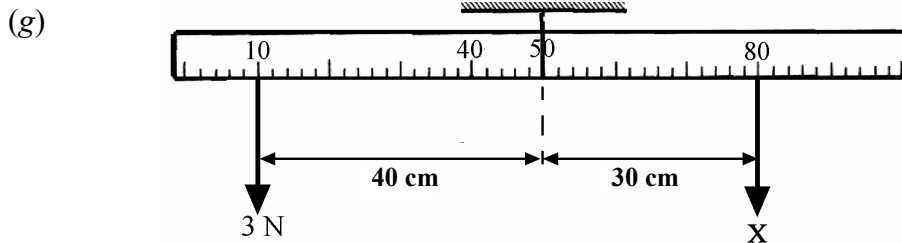

Ríomh _____
_____

- (f) Tabhair **dhá dhifríocht** idir teas agus teocht.

1 _____

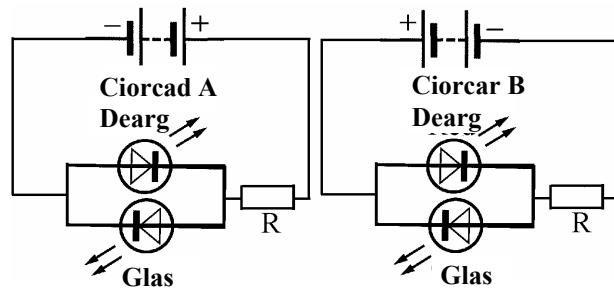
2 _____

Tá méadarshlat aonfhoirmeach ar crochadh óna lárphointe agus cothromaithe mar a thaispeántar. Ríomh **fórsa X**.

Ríomh _____

- (h) Féach go cúramach ar chiorcaid **A** agus **B**. Ansin freagair na ceisteanna.

- (i) **Cé acu ciorcad** a lasann an DSA dhearg (red LED i mBéarla) ann?

Cé acu? _____

- (ii) Tabhair **cúis** le do fhreagra ar (i) thuas.

Cúis _____

- (iii) Cén fáth a bhfuil an **friotóir 'R'** ag **teastáil** sa **dá** chiorcad?

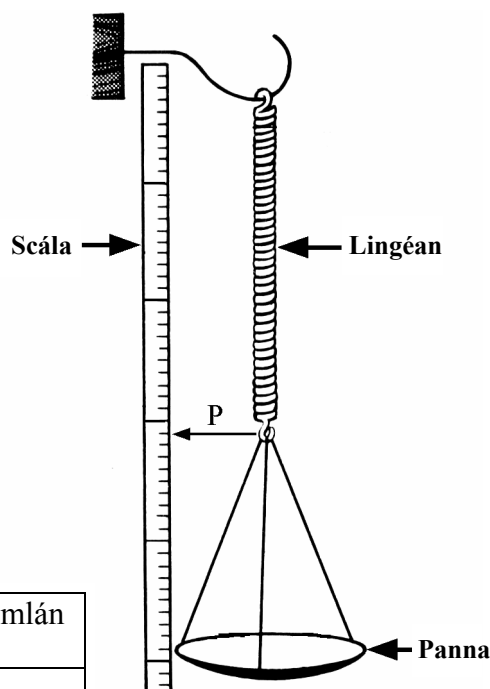
Cén fáth? _____

(7 × 6 + 1 × 10)

Ceist 8

(39)

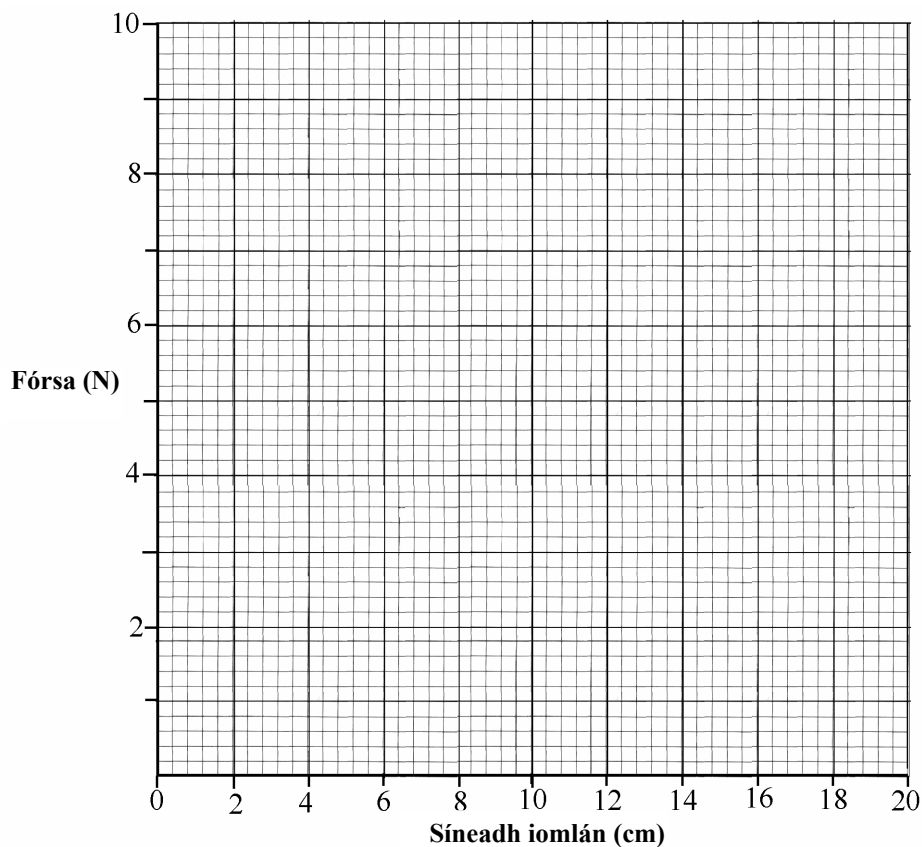
(a) Bhain mac léinn úsáid as an ngaireas a thaispeántar sa léaráid chun fiosrú a dhéanamh ar an ngaol idir an fórsa a cuireadh i bhfeidhm agus an síneadh a táirgeadh sa lingeán de thoradh an fhórsa sin. Baineadh úsáid as pointeoir, P, chun an scála a léamh. Cuireadh meáchain leis an bpanna chun fórsaí a chur i bhfeidhm ar an lingeán.

(i) Ríomh an *síneadh iomlán* do gach fórsa agus cuir isteach sa tábla iad. (6)

Fórsa (N)	Léamh an scála (cm)	Síneadh iomlán (cm)
0	31.0	0
2	35.0	
4	39.0	
6	43.0	
8	47.0	
10	51.0	

(ii) Tarraing *graf* d'fhórsa in aghaidh síneadh iomlán sa ghreille thíos. (6)

(1) (2)

- (iii) Cén **cinneadh** ar féidir a theacht air ón ngraf maidir leis an ngaol idir an fórsa a cuireadh i bhfeidhm ar an lingeán agus an síneadh a táirgeadh uaidh? (6)

Cén? _____

- (iv) Bain úsáid as an ngraf chun **meáchan** cloiche **a aimsiú** a tháirg síneadh de 14 cm sa lingeán. (3)

Úsáid _____

- (b) Baineadh úsáid as an ngaireas a thaispeántar sa léaráid chun forbairt agus crapadh gáis a fhiosrú.

- (i) Cad a **bhreathnaítear** nuair a dhéantar an fleascán a **théamh**? (3)

Cad é? _____

_____

- (ii) Mínigh do **bhreathnú** nuair a dhéantar an fleascán a **théamh**? (3)

Mínigh _____

_____

- (iii) Cad a **bhreathnaítear** nuair a ligtear don fhleascán **fuair**? (3)

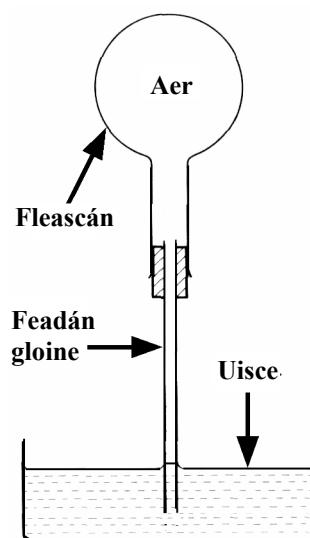
Cad é? _____

- (iv) Mínigh cad a **bhreathnaíonn** tú de réir mar a **fhuarann** an fleascán. (3)

Mínigh _____

- (c) Tá tú ag féachaint ar thaispeántas tinte ealaíne achar fada uait. Cén fáth a **bhfeiceann tú na tinte ealaíne ag pléascadh sula gcloiseann tú fuaim** na bpléascanna? (6)

_____

Ceist 9

(39)

- (a) Sa ghrianghraf taispeántar cuid de leagan amach an-mhór de chealla fótavoltacha a thiontaíonn solas, ón ngrian, díreach go fuinneamh leictreach.

Is foinse fuinnimh inathnuaite í solas na gréine.

Ní úsáideann Éire ach thart ar 2% d'fhoinsí inathnuaite chun riachtanais fuinnimh reatha a sholáthar.

(1) (2)

- (i) Ainmnigh **dhá foinse fuinnimh inathnuaite**, seachas solas na gréine, a bhfuil fáil orthu in Éirinn. (6)

Foinse 1 _____

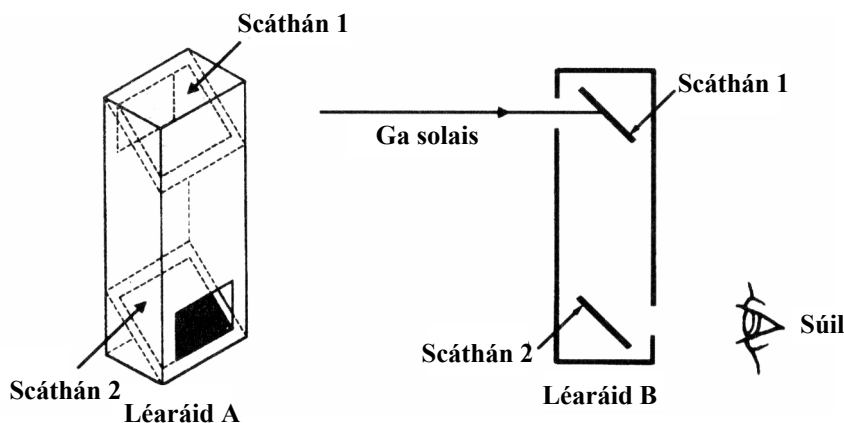
Foinse 2 _____

- (ii) Tabhair **dhá bhuntáiste** a gheobhadh Éire, as úsáid níos mó a bhaint as foinsí fuinnimh inathnuaite, chun ár riachtanais fuinnimh a sholáthar. (6)

Buntáiste 1 _____

Buntáiste 2 _____

- (b) (i) Léirítear peireascóp simplí i Léaráid A. Comhlánaigh léaráid B agus taispeáin frithchaithimh an gha solais ar an dá scáthán. (6)

(ii) Tabhair **úsáid amháin** a bhaintear as peireascóp. (3)

Tabhair _____

(c) Sa léaráid taispeántar barra-mhaighnéad le réimsí maighnéadacha ar an dá thaobh de.

(i) Lipéadaigh an **pol thuaidh** (N) **nó** an **pol theas** (S) den mhaighnéad sa léaráid. (3)

(ii) Cén t-eolas a thugann na saigheada ar línte an réimse mhaighnéadaigh? (3)

Cén? _____

_____

(iii) Agus léaráid lipéadaithe sa bhosca atá ar fáil á húsáid agat, déan cur síos ar thurgnamh simplí chun a thaispeáint go n-**éarann poil chomhchosúla mhaighnéadacha a chéile**. (6)

_____

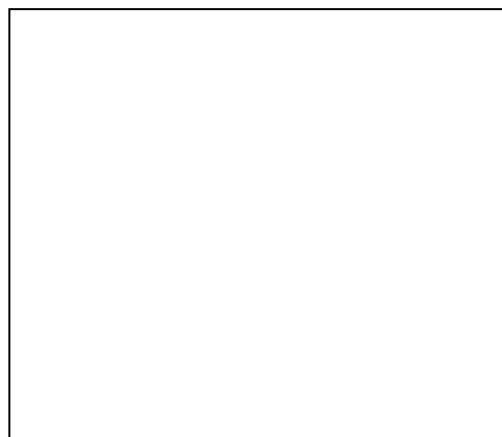
_____

_____

_____

_____

_____

(iv) Ainmnigh **ábhar** a n-aomann maighnéid iad. (3)

Ainmnigh _____

(v) Conas a **thaispeánfá** go n-oibríonn an Domhan **fórsaí maighnéadacha**? (3)

Conas? _____

(1) | (2)

